

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY III

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 131

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas. — Estimada per son valor al exterior y temuda per sa orsa. — Acullit com a propi al foraster que á treballar hi vinga. — Manar y á cobrar, á fer lleys y á juzgar, cada hú a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdrehi. — Els empleats de la terra y pocs, actius y inteligents. — Ennoblida, altra vegat a en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escòlars tornadas a son esser: obradors d'avansos de la ciència y planter de filòsophs y juristes. A fora la ensopida rutina. — Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa història y tradicional en sos lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repoblades las montanyas per grans boscos, tressant pels singles els corredors enginyos moderns, trayent del terrer y de las molas els fruits y minerals. — Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyos del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill llegítim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vèlles poblacions històriques de populoses y amplias ciutats modernes. — Ports oberts als productes de tots llochs; asseguts ab tractes d'una nació sèria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervinde en lo govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Pear, ob tenirho tenim lo precis: Força, riquesa y inteligència. Repré mim el vici del egoisme y exalte'm la virtud que á cap ens manca: L'amor á la Patria. — LLUÍS DOMÈNECH Y MUNANER.

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 100. — Fira semestral. 200.

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parc, N.º 8.

Tortosa 8 Juliol de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 9, IV. La trasllació 2.ª de Sta. Eularia vg. y mr., Sts. Zenon y companys mrs. y Sta. Anatolia vg. y mr. — Dilluns 10, St. Cristòfol mr., y els set germans mr. y Sta. Amalia vg. — Dimarts 11, Sts. Pius I papa y mr., St. Jaume y St. Abundí prebère. — Dimecres 12, St. Joan Gualbert abat y Sts. Félix y Nabor mrs. — Dijous 13, St. Anacleto papa y mr., y Sta. Mirope mr. — Divendres 14, St. Bonaventura cardenal y St. Optació bisbes. — Dissapte 15, St. Enric emperador y St. Camilo de Lelis fr.

ALS CATALANS

Els darrers aconteixements polítics acaben de demostrar á Catalunya, com á totes las regions espanyolas que volen viure, progressar y engrandirse, la ineptitud del Estat espanyol, organiat com està avuy, pera conduhirles pels camins del avens y de la prosperitat y defensarlas en las lluytas constants en que's desenrotilla la vida econòmica dels pobles.

En un país com Espanya ahont tot és per fer y en el que convindrian iniciativas poderosas y energies ben empleadas pera escursar la distància que'ns separa d'altres països ab els que estém en constant contacte y en lluyta perillosa a voltas, s'acaba de perdre un any en dificultats d'ordre polític provocadas d'una manera incomprendible dintre la vida constitucional moderna. Cóm si rés hi hagués pera fer, han passat mesos y mesos fent veure que preparaven projectes y que tenian propòsits. Governals que constava que no podian realisarlos per no comptar ab majoria a las Corts, retrassant per puris bisantinismes y per miserias personals las funcions del Parlament, sense'l qual els uns y els altres sabian que no era possible escómetre cap obra trascendent, fos el que fos el sentit en que tingües d'inspirarse.

No és que la Lliga Regionalista tingui una confiança absoluta en el Parlament, tal com està constituit; però es que en el sistema actual la seva falta és obstacle constantment alegat pera la satisfacció de las necessitats pel país més urgentment sentidas, sense que, en canbi, deturi la mala obra de la invasió decidida de tots els organismes per la burocracia centralista més inepta y corruptora.

Durant aquell llarg temps perdut mantinen governs que sabian que no podian viure ni servir pera rés més que pera no deixar viure als altres, tota l'ànsia de reformas del país ha tingut d'estar pendent del fals parlamentarisme espanyol. Els agricultors no han pogut veure aprovar las lleys de sindicats agrícols,

ni la de l'aplicació del desahuci a l'arrendament a parts, ni tantas altres ardenent demandas pels congressos y corporacions, o deixadas entreveure pels governants; no han pogut imposar contra la ley d'Alcohols, ni han pogut veure prorrogat el tractat ab Suissa, devent passar per una autorisació aprovada a corre cuyna, en la agonía de la darrera crisi y que representa un perill terrible pera tota la producció.

Els elements industrials han viscut en l'internitat dels projectes de revisió aranzelaria, sense cap seguretat pera'l desenrotollo de las sevas industrias, quedant encara sense saber a qué atendres respecte d'aquella, formulada y no aprovada, y ab el temor de que novament s'intenti, ab criteri diametralment oposat. Ha quedat abandonada la promesa de reformar l'administració local y no solament s'ha donat de donar satisfacció a las més moderadas tendencias regionalistas sinó que sisquera s'han corrigit els defectes d'organisació y funcionament dels municipis. Ha seguit el desgavell en tots els rams de l'enseyança, perpetuantss'l régime d'ignorancia y de falsa instrucció quan per tot arreu se veu que salzament la cultura fa grans y poderosos als pobles. Ni sisquera s'ha completat pels governs la funció més rudimentaria que tenen a son càrec; vetllar per l'ordre social. Barcelona segueix, després dels atentats anarquistas, sense organisiació policial, sense garantia del present, ni prevenció pera l'esdevenir, a mercé de qualsevol que vulgui seguir destruïnt son progrés y amenassant sa seguretat.

Rés de lo que la opinió pacientment demana, y a que fins alguns polítics s'havien cregut obligats s'ha pogut fer; perquè en l'artifici del sistema actual, cap obra bona pot intentarse sense el concurs de las Corts. En canvi, l'obra d'embrutiment social, d'empobriment econòmic, d'absorció de tota la vida administrativa per una burocracia sense ideals, ha pogut anar endavant fora del Parlament. No s'ha pogut derogar ni reformar la ley d'Alcohols, per estar tancadas las Corts; pero en canvi s'ha pogut modificar una ley d'educació social com la del descans del diumenge pera satisfacer gustos pervertits y interessos de poderosos. No s'ha pogut, sensé una ley, donar estabilitat al régime productor; però s'ha pogut ab constants disposicions d'ordre administratiu, coibir, com sempre, totes las iniciatives que poguessin augmentar la riquesa general. No s'ha pogut satisfer, per falta del Parlament, l'ànsia de vida lliure de las regions y dels municipis, pero en canvi, ab Reals Ordres y Reals Decrets s'ha pogut estrényer el dogal que's escanya, privantels del dret d'eligr els funcionaris que han de servirlos, imposantshsi desde Madrid, forasters que, si no'ls aborreixen, als menys han de

desconéixels — pera ls cárrecs de confianza, com secretaris, notaris y metges, y s'ha pogut perseguir al catalanisme ab procediments complertament opositats al esperit de las legislacions modernas.

Aques és l'estat d'Espanya, al esdevenir la darrera crisi.

Ens trobem ab un Estat que no té orientació ni ideals: un Estat representat per polítics incapablos de mourel, atents sols a sos bisantinismes, a sos aspiracions personals, a sos lluytas mesquinas. Y ens trobem ab una regió forta, progresiva, ab ideals, ab necessitats d'ordre industrial comercial y de cultura, que viu subjecta a n' aquell Estat. Ens trobem devant d'organismes atrassats, de modalitats diferents, fins de mentalitat oposada, y no podem viure. Ara més que mai s'imposa, doncs, l'affirmació clara, energica, persistent, de las ideas y aspiracions de la Lliga Regionalista.

Sí Catalunya gosse a autonomia, poca importància tiindrían, pera la vida intelectual, social y econòmica del nostre poble, las lluytas dels polítics y sus endarrerides ideas. Pero ab la confusió d'organismes y ab la dependencia actual repercuten aquí d'una manera terrible y ruinosa. La vida moderna que vol viure Catalunya és impossible d'assolir dintre del régime actual ni aquet pot modificarse a favor de aquella.

No queda més que un camí: crear organismes autònoms; administrarnos, y, per consiguiente, governarnos nosaltres mateixos. Així, cuidant aquests de lo que interessa a nosaltres y no interessa a la política de Madrid, clourian per sempre l'época dels viatges y las comissions als centres burocràtics demandant per favor lo que se'ns deu per justícia.

Acaba de resoldres, la darrera crisi, donant el poder a homes sense ideals y sense programes, que per tota garantia ofereixen historias massa eloquents. Barallats fins ahir, tats iuntats, se preparan pera tornar a barallarse demà. Si projectes tinguis, hauran de quedar també arreconats, com els dels governs darrers. Com d'aquests no'n conseguirés, ni pera ls interessos generals ni pera ls parciais de determinats importants elements, Catalunya no'n pot esperar rés; però aixecant la vista enllaire, fixa la mirada en l'ideal, te de lluitar ab més forsa que mai pera arribar de una organisiació inepta ls medis de poder governar per si mateixa, fent progressar sus indústries, millorant sus conreus, extenent sa cultura, facilitat sa vida social, acostantse, en fi, als pobles de la civilizada Europa, de que l'Estat actual incessantment s'allunya.

Barcelona 24 de Juny de 1905.

Per la Lliga Regionalista:

EL PRESIDENT,

ALBERT RUSIÑOL.

EL SECRETARI,

PERE RAHOLA.

DE RE AGRICOLA

Per tractarse del cultiu d'una planta que podrà convenir sa explotació en gran part dels terrenos de nostra Comarca reproduim lo següent travall publicant en "La Costa de Llevant", quina lectura recomanem als agricultors y propietaris del delta.

LO VIMEC

Se coneixen més de 30 espècies d'aquesta planta y gran número de varietats; més la que nosaltres volen estudiar y pender breus notes pera presentar a nostres llegidors; es la vimaguera vermella ó groga (*Salix biminalis*), que se dóna en nostres terres frescals.

Es una planta d'excents condicions y no obstant entre nosaltres no crida gayre i atençió, més, puig en nostres viatges per Catalunya hem vist molt terrers abandonats per humits, fondos ó molt emplassats, que foran molt a proposit pera son conreu, y no més son bardisas ó erms que res ó poca cosa utilisan, ni donan.

Es un vegetal dioic dels mes útils per las multas aplicacions que's fan de sos llucs, per l'economia de llur conreu y perque se dóna en terrers que no s'hi pot fer cap altra planta, ni utilzar per gran cosa més.

Se plantan á parpal d'estaca á una distància de 20 pams l'un de l'altre, y en l'espai de tres anys no més requereixen netedat y la poda dels llucs que treguin, deixant los que's vulguin pera facilitar més endavant sa poda. Als tres anys començan á donar ja rendiment, poguent viure de 40 a 80 en bonas condicions de producció.

Son rendiment a França es de 500 pessetas, aproximadament, per hectárea, y aquí entre nosaltres se pagan, terme y mitj, a 8 pessetas lo quintà en vert, y més si son secs. Un terreno frescal arenós de cabuda una mojada de terra pot arribar a produir 150 pessetas ó més plantat de vimaguera.

Las llicorellas frescals també son terres que s'hi donan bé; sortintne uns vimecs molt bent postos y bonics de vista.

Ara bé, los beneficis de las vimagueras no son sols los que's treuen de la venda dels vimecs, sinó també los d'imperdir inundacions tan temibles en los terrenos baixos y concas de rius, lo de sañear terrers pantanosos y servir de barana en canals ó rius; evitant pender mal a grans y maynada per caygudas desmemoriadas.

Dels vimecs fan los cistellers totas sus obras de variats usos y de gran utilitat, ja sols ó aparellats ab canya, sarga-jocs ó altras plantas empleadas en sa construcció. Las fullas de la vimaguera se las menja lo bestiar, y l'aygua de l'es-

corsa ó pella de vímec es bona pera fer venir gana y bon insecticida.

D' alguns anys á n' aquesta part hem observat que á causa del mildew perdren també las vimagueras la fulla, lo qual fa que recomaném sa sulfatisació per evitarlo y també pera que no s' hi posant la mosca. També, encara que sigui una planta que sigui tan llépoda de l' humitat y hasta de l' aguia, entollada en sas arrels arriba també á la llarga á perjudicarla y no pocas n' hem vist morir per aquesta causa. Li agrada l' aguia, més aguia corrent ó temporal.

Atenent, puig, tot quant breument dei-xem apuntat, nos sembla que tots estém obligats á donar al vímec l' importància que 's mereix y aplantar lo y recomanar que 'splanti en tots los terrers que reunint las condicions propias pera son conreu, avuy se tenen plens de malesas que res produheixen, y aixis, a més de palparne resultats econòmics y de rendiment, veurém que la industria á que dona lloc aquesta planta se posará en nostra Catalunya á l' altura que 's troba Fransa é Italia y nos estalviarém pagar tribut á los extrangers, qu' avuy proveheixen en part nostres mercats.

Doném, puig, exemple los agricultors catalans als demés d' Espanya, per lo compte que 'ns te y porque debém tots tenir l' orgull d' esser los que més enlayrém la bandera del progrés agrícola de nostra terra, encara qu' estém deseparats dels governs, que 'ns fuetejan sols á pagos que 'ns arruinan y 'ns regatejan tota protecció.

EMILI PASCUAL Y AMIGÓ.
Torre Blanca (Bruc) 1903.

Catalunya, avant

S' alsaren, oh aymada Patria mia
monstruosos butxins en fatal dia
per llenyart al oblit
y en mitj de guerres, lluytes y grans penes
te vinciren ab sogues y cadenes
y enderrocats tots murs.

Sens voler respectar glories antigues
ab ses urpes com feres enemigues
trepitjan los teus furs,
te deixaren com abre sense fulles
pres lo fruyt, sols restaren les despulles
y enderrocats tots murs.

Al fi pobre quedares y atuhida;
mes la ma del bou Deu t' ha benehid
en mitj de los perills,
puig que 'n los teus Calvaris tan penosos
se mostraren per la mare carinyosos
y los teus llegitims fills.

Aquests que esllanguida t' han vist suar
y ab dels consol t' han reviat fins ara
diuhen: "aneuse alsant,"
després lluytant ab lluyta coratjosa
cridan ab mots de parla carinyosa
oh mare! "avant! avant!"

Ab sos esfors trancantvos les cadenes
vos voleu lliura de presons y penes
que minvan vostre honor
com Priap coronat de vers fullatges
que ostentis en ton front los vells Ussatxes
y l' alegría al cor.
Sempre avant com la llum que matutina
agrandantse á son pas sempre camina
fins que dura el matí,
mes no imitant al sol en lo mitj dia
en que primer tot l' espay emboniquia
després cau pera morí.

Avant! tots fills te volen rica y plena
ni pobre ni oprimida de cap mena
alsant ton front ben alt,
embolcallarte prest ab noves glories
y ferte reforçar en les histories
del gloriós temps comtal.

Avant! que tens fills que molt t' estiman
que per tu sacrificis no escatiman
y 'darian la sanc!

volen fert de tu bella regina
com escullida perla llevantina
d' entre la terra y fang
Avant! que fa l' amor sublimes proeses
pus del llot y fang ne fa urtir belleses
que orgull y gloria son;

dons tots fills que t' estiman ab deliri
prou sofrirán per tu cruel martiri
per ferte grant al mon.

No desconfies, dolsa Patria mia
que nosaltres lluytant de dia en dia
victoria anem cantant
y esmicolant los teus grillons d' esclava
direm, anant mirant la volta blava
avant y sempre avant!

C. MAGRINA.

Valls 2 de Juliol 1905.

Invents y Curiositats

Vies aèrees pera automòvil

La premsa de Bilbao dona conta d' un invent de D. Tomás Barrio y González de vies aèrees pera automòvil.

El nou procediment consisteix en construir vies ferro-aèrees sobre columnes de ferro, d' altura adequada a la major o menor elevació del terreno. Aquestes vies estarán fornides per carrils d'acer de forma especial que no permetran el descarrilament del tren y veïclos que puguen utilitzar la via. Se farà doble via en tot el trajecte pera evitar els topaments. Al tren o veïclos podrà donarseli tota la velocitat que 's vulga, sens oterir cap inconvenient el ferla arribar y fins passar de 200 kilòmetres per hora, y sempre sense perill de cap descarrilament.

Cóm se véu, aquest sistema oferéix la immensa ventatja de que qualsevol que que tinga automòbil puga utilitzar aquestes vies ab la ventatja d' una velocitat moltissim més grossa, sens comparació, que la d' are y sens perill de topament.

Aquesta classe d' veïclos, al utilitzar aquestes vies aèrees, poden sens cap inconvenient, baxar en quansevol de les estacions de trànsit, pel aparato unit a la via pera aquest fi, y seguir després per terra fins al seu destí sens necessitat de cap altre cotxe.

Ab aquest nou sistema se podrà viatjar quan se vulga com se fa, ab els cotxes de punt y sens tenir que fer nit en cap estació, ni esperar en aquelles hores y més hores la arribada dels altres trens.

Nova embarcació

Un inventor americà acaba de donar a coneixer un nou sistema *Cooping The Coop*, titulat *sub aquaconsrailway*.

Consisteix l' aparell en una especie de barcassa pera viatjar, que camina sobre rails. Aquet curiós veïclos surt de lo alt de la pista, al centre de la qual se trova un riu o bé un estany.

Cóm al arribar al estany la barcassa ha adquirit' extraordinaria velocitat, penetra ab la audacia d' un submarí sota les aigües que reunex en onada gegantina, y ne torna a surtir als pocs moments en l' altre vora sens haver embarcat, — afirma l' inventor — una gota de aguia.

Pera foradar ferro

De vegades es bastant difícil fer forats en les pesses de ferro de grans dimensions. No obstant, hi ha un mèdi molt senzill y pràctic.

S' agafa un bastó de sofre del grux que s' vulgui donar al forat, el qual es molt fonedit y pót fondres en tota classe de motllos. Aquest bastó de sofre es l' instrument que ha de foradar el ferro. S' escalfa la pessa fins que estigué ben ruenta de foc, y agafant el bastó de sofre per un cap s' apreta ab forsa contra l' punt que s' hagi de foradar fins que l' forat sigui fet. En aquesta operació se forma y cola un sulfat de ferro. A fi de que'l metall no perdi massa aviat la temperatura a que se l' ha elevat, se tindrà ben apròp de les fornals.

Experiments en el pròxim eclipse

Oferéix interès científic y pràtic l' averiguar quina influència exerceixen els eclipses en els moviments de l' atmosfera. Un meteoròlogo americà, M. H. Clayston, ha tractat d' estudiarlo y resoldre. Segons ell es precis considerar

dos fasses: en una l' efecte es el mateix que 'l de la posta ordinaria del sol; en altre es igual a la sortida del meteix astre, estan separades les dos fasses del fenòmen per un període de foscor, d' una duració despreciable. Dos físics francesos volgueren estudiar també l' fenòmen desde l' meteix punt de vista, pero reemplassant les observacions fetes en terra, per altres que 's pensa executar aeronàuticament.

Aquestes se verificarán a Burgos en l' època del pròxim eclipse total de sol, y suposém que d' acord ab les observacions de l' activitat de la radiació calorífica del sol ab les setanta cinc ascensions científiques que s' han verificat. Se pendrà tots els datos, mentre la duració total del eclipse, desde el primer fins el darrer contacte, coloquen-se per axó, per demunt dels núvols, si aquestes impedissin les observacions, y tractant de conservarse constantment á la meteixa altura.

També s' tracte de simplificar la construcció del actinòmetre fentlo á la vega registrador.

Sent els moviments del globo insignificants ab relació als del eclipse, aquell podrà considerarse com científicamente fisco á un punt correspondent á la meitat de les posicions que hagi pogut ocupar durant tota la duració del eclipse.

Del resultat de totes les observacions tindrán al corrent á nostres llegidors.

NOTICIAS

L' establecimiento Balneari de Nuestra Sra. de la Esperanza, propi del Excm. Sr. D. Manuel Porcar y Tió ha obert al public sus dependencias havent introduit importants millores en els departaments de banys de pila y de dutxas.

El señor Porcar es un bon patriota y tan de bó fossan molts els que l' imiten sin d' entre d' els que poden y no volen ferho.

S' ha prorrogat un mes el plazo pera poder obtenir les cedules personals sense recarrec.

En las Administraciones de Correos y haurán d' avuy en avant los sellos que fins ara sols se venian als estanques. Es una millora molt convenient y útil pera tots.

El dia de San Pere s' uniren ab los indisolubles llaços del matrimoni en la Iglesia de la Bona Nova de San Gervasi lo nostre amic y colaborador En Joan Poblet y Teixido ab la xamosa y agraciada senyoreta Na Lidia Bäyer y Camps, beneint la unió la també amic y colaborador Rev. D. Pau Queralt que endressá al novis una tendra y sentida oració que cormogué á tots los oyents.

El nous esposos a quins desitjén tota mena de benaurances, emprengueren el viatge de nuvis comensant lo seguit la tradicional costum catalana, per visitá a la Moraneta de Montserrat pera continuarlo després per Espanya y l' estranger.

Les forces dels Somatens armats de Catalunya, les composaven en primer de janer del corrent any, 31 cabos y 32 subcabos de partit; 895 cabos y 889 subcabos de districte y 1022 cabos y 782 subcabos de poble, ab 41.464 individuos formant un total de 45.115 inscrits a tan popular y beneficiosa Institució.

Als 34 districtes que formen el Partit judicial de Manresa, corresponen un capo y un subcapo de partit; 32 cabos y 33 subcabos de districte; 53 cabos y 37 subcabos de poble y 2.262 individuos.

A la província de Barcelona, hi ha 18.283 inscrits; a la de Girona, 10.042; a la de Lleida 12.053 y a la de Tarragona 4.737.

Tortosa y sa Comarca qu' està aislada y faltada de medis de defensa y de garantia tan per les vidas com per las hissendas rodeixada de altes y despoblades muntanyes y que per lo tan es en la que milló y messerveis podria prestar la institució dels somatens. ¿Com es que no se han estableit ni tan sols intentat sa formació?

Els Sindicat de Cassadors podria se una basse que unida ab altres prestigiosos elements comensés la organisió del Somaten de la Comarca. ¿Perque no se intenta?

El virtuós tortosi Mosen Manuel Domingo Sol, Deu li premia ja en esta vida son zel apostolic, deixanli veure, com la seu obra a la que ha dedicat tota la seu vida y tota sa fortuna, va estenense de una manera prodigiosa, ja que los fills de la seu institució, avuy trevallan en gran part dels semanaris d' Espanya y en algunes del estranger, sen un dels més importants, el Colegi Espanyol de Roma y ara ultimamen havem llexit se 'ls encarregará la direcció administrativa y disciplinaria del Seminari de Barcelona, continuan la académica á carrec dels actuals professors.

Havem tingut ocasió de veure un dels programes de la vetllada que l' Gremi de Pagesos donarà el dia 10 del que corre en el Patronat Obrer, en el que hi veyem hi figura la lectura de cinc composicions, d' elles quatre en tortosi y una en castellà.

Inutil es dir lo molt que ho alabem no sols perque se dona á la nostra llengua el dret que li pertoca si que també perque es lo practic y ratióable si es que 's vol que sian de profit tals reunions.

No sabem si 'ls dos discursos seràn en castellà, si axis es, ne podem asegurar un ectsit com ell de las conferencies també fetes en castellà á San Blay.

Desde el primé de Juriol se admeten á correus cartas, tarjetes postals, valors en metalic ezt., ab el carácter de correspondencia urgent pera toutes les capitals de província y poblacions importants entre las que no hi figura Tortosa, mercé sens dupte á la actividad y celo de los que tanto se desvelan per Tortosa.

Havem fet riure a mitj mon ab la gracieta de que no som ni catalans ni valencians y el rams de correus, telegrafos y telefonos ens donen per la contenta, no consideramnos ni com espanyols, com ho prova el fet que relatem y el de no teni estació telefónica ni estació telegràfica permanent y incomplert el de correus.

Aixo si, paguem mes que cap població important y com á tal, fins tenim alcalde de reyal ordre.

Quant Deu vol ab tot vent plou. Mai podiam creurens que a Romanones tinguessem que agrahir el que l' historic ferrocarril de San Carlos se fés, ja que tal cosa se'n dedueix de la seguent noticia que del «Correo Ibérico» copiem:

«Telegrafian á un diario de Barcelona:

El conde de Romanones ha adquirido la demarcación minera denominada «Pepita», que está situada en las proximidades de la cuenca carbonífera de Utrilla.

Dicha demarcación consta de 2.000 hectáreas de terreno, próximamente.

Se asegura que el ministro de Agricultura se propone interesarse en la subasta del ferrocarril minero de Utrilla que llegará hasta Tortosa ó San Carlos de la Rápita.»

Deu ho vulga.

El Dr. Mossen Font y Sagué está imprimint les notabilíssimas llissons de Geología que ha dotat en el Centre Excursionista de Catalunya, y que formaran una completa e interessant Geología Catalana, enriquida ab centenars de gravats, representant fenomens naturals, perfils geològics, mapas, etc. La obra se donarà tota plegada, bona y enquadernada, però els que se suscriguin avans de posarre á la venda, la obtindrán per 7'50 pessetas, preu molt inferior al que tindrà després.

Varis periódics publiquen la llista civil de la casa de don Eugeni Montero Rios, que no dexa d'esser curiosa y sobre tot profitosa pera la familia:

Pessetes.

Montero Rios, Ministre ab cotxe. 37.500

García Prieto (el seu gendre), Ministre ab cotxe. 37.500

President del Tribunal Suprem (altre gendre), ab cotxe 37.000

Montero Rios (fill del president), jutje municipal del districte de Bona Vista. 15.000

Montero Rios (altre fill del president), empleat en el Ministeri de Estat. 6.000

Vincenti (altre gendre del president), Alcalde de Madrid ab cotxe. 27.500

Total. 150.600

Llibertad den Marcel Riu

Per últim ha estat posat en llibertad baix fiança el nostre company de causa don Marcel Riu, redactor del setmanari *La Trulla*.

No cal dir que donem la nova ab veritable satisfacció, tot desitjant que s' resolguí aviat a favor del señor Riu l'enutjós assumptu en que s' troba embolicat.

Bastants industrials y comerciants, gent del poble y classe mitja, vista l' indefensió ab que s' troben devant dels tribunals, jutjats, oficinas públicas del Estat, província y municipis, empresas arrendatarias de cédules, tabac, timbre y explosius, companyias de ferrocarrils, gas y electricitat, han acordat constituirse en «Junta de Defensa de sos interessos», havent senyalat de cop son domicili en el carrer del Hospital, 87, ahont podrán dirigirse las personas que necessitin que s' els defensi o vulguin exigir responsabilitat a algún empleat pera proporcionals hi medis legals de defensa y positiu apoyo.

Sémbila que en els plans del minister de la Guerra don Valeriano Weyler, entre, entre altres reformes, la instrucció militar obligatoria,

com a preparació del servei militar obligatori, tornant a ses cases els que s' redimiran ab diners, però després d'haver après l' instrucció y no concedintse cap redempció als que que no sapiguen llegir ni escriure.

Lo centralisme està enpenyat en treballar de fort y de ferm, pera que l's catalans que permaneixen y per conveniencia no s' prenjan la molestia de voler saber lo que defendem los catalanistes y es limitan à dirnos *cuatre bojos* ó mals espanyols, se convencen de que no som bojos, sino per al contrari, que criden y trevallem, porque volem lo que s' nostre y de dret ens pertoca.

Ahi ens prohibien el que se ensenyen á catalunya la doctrina en català, les escripturas de compra ó venda y ultimes voluntats han de ferse en la oficial, tots los actes d'última voluntat han de fer cap á Madrid, de Madrid han de venir els nombramens de notaris mitjénsan oposicions fetas exclusivament á Madrid, de Madrid han de surtir per igual els mestres d' escola, els comptadors y secretaris dels Ajuntaments, de Madrid veuen nombrats els Alcaldes de les poblacions mes importants, de Madrid han de ser nombrats també los metges titulaires y de beneficencia municipals pagats per los Ajuntaments y ara sembla que hi ha el proposit de que l's arquitectes municipals també sigan nombrats y enviats de Madrid. Y qualsevol dia fins la criada s' tindran que se previ informe y mitjansen l' aprobació de la Junta Suprema de fragaderas de Madrid.

Avant, avant per aqueix camí hasta les pedres hi veurán clà sabem tení ulls.

Per eixos procediments volen fer la regeneració y afermá la unitat nacional?

Hem de confessà que no ho volem veure.

L' abundància de fruita aqueix any en la nostra horta es extraordinaria, venense á preus molts baixos y això fa que molta se perdi abandonada al peu dels arbres.

Sembla estrany que no s' hagi pensat en instalar una fàbrica de conservas ab tot y els bons resultats que obtingué la que hi havia y que va permetre es fés una bona fortuna son propietari.

El P. Manel B. Hermida, superior de las Casas Salesianas de la Inspectoría Tarragonina y l' arquitecte don Salvador Oller y Padrol han presentat al señor cardenal bisbe de Barcelona l's plans-projecte del Santuari Hostal de la Sagrada Família que s' tracta de construir al cim del Montseny, al Pla del Espinal, sota de las Agudas, a la entrada de la vall de Santa Fé venint de Sant Marsal.

El doctor Casañas aprobó la obra que perpetuará la memòria de Dom Bosco y facilitarà confortable allotjament als excursionistas per la hermosa montaña catalana.

Los joves qu' han de concentrarre en lo mes de març de 1906, que son las quatre quintas parts del reemplàs de 1904, podrán redimirse en metàlic fins al darrer de setembre prop-venint, en qual fetxa caduca l' plazo senyalat pera aquesta operació. Los del any que som de 1905, que serán cridats a filas a primers de 1907, haurán de redimirse durant los mesos d' agost y setembre de 1906.

Sobre ilicitut de la cassa ab artimanys s' ha dictat la següent important sentencia, que interessa als propietaris y cassadors:

«La ley de caza, y muy especialmente su art. 20, prohíbe cazar en todo tiempo con hurones, lazos, perchas, redes, ligas y cualesquier otros artificios que puedan contribuir a destruir la caza.

No puede, pues, argüirse, para justificar la infracción de este precepto, que tal género de caza se practica en una finca que no tiene dueño conocido; porque la ley prohíbe el uso de las malas artes en absoluto, es decir, sea cual fuera el terreno donde se empleen. El hecho de que se trata cae de plano dentro del artículo 48 de la vigente ley, cuya sanción penal debe aplicársele. (18 de noviembre de 1904: *Gaceta* del 24 y 27 de abril de 1905.)

Flos de María.—Lo volum 38 de la acreditada «Biblioteca popular», que ab tant d' èxit ve editant la coneuguda casa «L' Avenç», porta el títol «Flos de María», que son un hermosíssim ramell de poesías del may prou plorat Mossen Cinto Verdaguer. Com los demés volums se ven ai preu de dos rals.

El senyor Administrador de la estació telegràfica, ens dona la bona nova, de que d' avuy en ayant se admetrà en metàlic l' import dels telegramas, ab lo que se evitarán mil inconvenients y dificultats al public, al igual qu' el que en l' Administració de Correus també se despatxin sellos.

Aqueixas duguas millors que n' altres països existeixen desde el primer dia per ser lo mes razonable y practic, aqui á *Espanya* han hagut de passá mitj sigle per possarse en práctica.

En la primera plana copiem lo manifest que la «Lliga Regionalista» de Barcelonha publicat dirigit al poble català, ab motiu dels darrers aconteixements polítics y com á protesta de las continuas disposicions dels poders centrals contra Catalunya y las persecucions seguidas contra l' catalanisme.

Com veuran en ell també y ab molt acert es fa menció de las xorcias tascas del Parlament espanyol, ahont durant las Corts molt properas á esser disoltas, no han fet res d' utilitat pera l' país.

Els Jermans de les Escoles Cristianes estableerts à Benicarló han tingut la galanteria de convidarnos á la solemne repartició de premis que ha de tenir lloc lo dia 12 del que som, segons un variat y escollit programa en el que van barrejades les composicions en prosa y vers y musicals axis com las de declamació y cant, figurant-hi pessas y cants catalans, valencians, francesos y castellans, lo que es bonica prova del estens camp que abraça la instrucció donada per dits Jermans.

Agrahim l' atenció, desitjem y es perem tindran un bon èxit.

L' any 1903 la Asociació «Estudis Universitaris Catalans» varen oferir al ministre la instalació gratuita en la Universitat de Barcelona de les càtedras de Literatura, de Dret y de Historia de Catalunya y después de passats dos anys pensansi s' ha resolt que no pot sé perque la única llengua nacional es la Castellana y

per lo tan ha de se la llengua universitaria.

Si en castellà haguesen tingut de ensenyarnos y apendre lo poc que sabem y lo molt quo ns falta adependre ben aviat estariam.

La esmentada Asociació ha contestat ja al ministre en atenta exposicio quina acaba dient.

«Mes no ha de passar sense l'enèrgica reprovació que s' mereix aquell parer del Consell d' Instrucció Pública que nega l' carácter de llengua nacional a la catalana, al idiomma que S. M. el Rey, en el seu darrer viatge a Catalunya, prometé solemnement apendre pera parlar ab nosaltres quan tornés a visitarnos; no es possible deixar de constatar la absoluta ignorancia de la realitat que revela en els consellers autors del esmentat parer l' afirmació de no existir en Europa Universitats en las que s' dongui ensenyansa en diferents idiomas, quan en la mateixa de Barcelona una societat particular hi dona, per cert ab molt llument, cursos en llengua francesa; no s' deu deixar de calificar d' injusta l' accusació de sediciosa que s' llena, ben fora de lloc y ab forsa apassionament, contra una colectivitat respectable; ni pot menys de estimarse ridicola la declaració de que l's catalans tinguin el dever de parlar altra llengua que la propia.

Els «Estudis Universitaris Catalans» tenen per fi, Excm. Sr., l'enlairament de la cultura del poble català, suplint l' acció de l' Estat que, després d' atribuirse l' monopol de l' ensenyansa universitaria, la deixa desatesa; la constitució dels mateixos és deguda a un acort dels estudiants d' aquesta terra, que d' aquella manera volguren esmenjar las deficiencias dels plans oficiais d' ensenyansa; y a llur sosteniment proveix tot Catalunya, que proporciona ls recursos necessaris pera dotar las càtedras obertas, en proporcionar de més abundosos pera obrirne d' altres que las seves necessitats reclaman d' una manera imperiosa y fins ne donarà prous pera aixecar el casal de l' Universitat Catalana, en el que hi tindrán hostatge totas las ensenyansas útils a la Patria, sia quina vulla la llengua en que s' douguin.

Estudis Universitaris Catalans

La Junta d' aquesta entitat ha nomenat ja l' delegat que ha de formar part de la comissió encarregada d' organizar l' ensenyansa agrícola ambulant.

Adit important servei, que ha de ser de tanta trascendència pera l' agricultura catalana, se destinarán aquest any 5.000 pessetas, que pagaràn per meitat els Estudis y la Diputació de Barcelona.

Se compta ab un brillantissim quadro de professors que aniran als pobles a ensenyantar pràcticament als pagesos els avensos de que son susceptibles l' agricultura y industrias derivadas.

Llegim que molts estudiants de l' Universitat y demés Centres d' Ensenyansa, mercé a la iniciativa pressa per la «Federació Escolar Catalana», no deixaran de contestar la comunicació que l' Gobern ha dirigit als «Estudis Universitaris Catalans» en l' extrém relatiu a que totes las bullangas escolars tenen caràcter catalanista.

Trobém acertadissima l' actitud dels essudiants, perque, a més de vetllar per la seva dignitat, saben defensar a Catalunya de las ofensas que tot sovint li envia l' poder central.

Tortosa. Imp. FOQUET, P. Hospital, 5.

ILLUSTRACIÓ CATALANA

Pegala una edició monumental
Ilustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguer
“L' ATLANTIDA”

Surt cada diumenge-Un any Ptes. 30-Mitx any Ptes. 15'50-Tres mesos Ptes. 8-Mallorca, 287-BARCELONA

LA PRÉSERVATRICE

La mes antigua de les companyies franceses contra 'ls accidents Autorizada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab lley de 30 de Janer de 1900, referent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL
En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS

CAPITAL SOCIAL

CINC MILLONS DE FRANCS

Seguros individuals, colectius, de carros coixes, caballerías y accidents de tercer a primes reduides.

Agent general en Tortosa—Vinaroz, y sas respectives comarcas:

JOAN ESTEVE

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d'hivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS PICOS VENTES AL CONTAT.

Piazza de la Seu y Arc del Romeu

TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Plaza de la Constitución 7-1.º—(cantonada de la ravesia del Angel) TORTOSA.

Horas d' arribada y surtida de trens Coches correus, Ordinaris y Recadés d' aquí Tortosa.

		Arriba	Surt	Clase
712	De Barcelona à Valencia correu.	14'50	24'11	1. ^a 2. ^b 3. ^c
721	De Valencia á Barcelona correu.	2'10	2'27	1. ^a 2. ^b 3. ^c
1707	De Benicarló á Tarragona recadé.	6'56	6'56	2. ^a 3. ^b
730g	De Tarragona á Valencia.	10'59	11'39	2. ^a 3. ^b
	Tarde			
7021	De Barcelona á Valencia exprés.	1'16	1'21	1. ^a 2. ^b
711	De Valencia á Barcelona exprés.	4'00	4'05	1. ^a 2. ^b
1713	De Castelló a Tarragona (Mort a Tortosa) recadé.	6'40	6'00	2. ^a 3. ^b
1712	De Tarragona á Benicarló recadé.	8'37	9'02	2. ^a 3. ^b

Coches y Ordinaris

		Arriba	Surt
Hostal del Pont.—De la Cenia diari.		8h tarde	2h. mts
» Arnes dillums dimecres divendres.		8h. mt	3h. tart
» Aufara diari.		8h. mt	2h. tart
» Gandesa correu diari.		4h. mt	4h. tart
Hostal del Sol.—De la Cenia diari.		8h. mt	2h. tart
» Gandesa diari..		6h. mt	2h. tart
» Fresneda dillum y dijous.		8h. mt	3h. tart
» Vall de Robles.		8h. mt	3h. tart
» Santa Bàrbara diari.		8h. mt	2h. tart
» Corbera dillums y dijous.		4h. mt	6h. tart
Hostal del Parador.—Morella dillums y dijous.		3h. tart	6h. tart
» Godall diari.		8h. ta	3h. tart
» Aldover.		8h. mt	2h. tart
Hostal de la Lluna.—De Xerta diari.		8h. mt	3h. tart
» Galera.		8h. mt	2h. tart
» Mas de Barberans diari.		6h. ta	1oh. m.
Hostal de la Granvia.—Perelío dillums y divendres.		1oh. m.	2h. tart
Hostal d' Abril.—Tivenys diari (dos ordinaris).		4h. ta.	1oh. ma.
Prat de Compte dijous.			

Tots los dies encarrecs pera Barcelona ab los trens expressos

—Andreu Canyelles y J. quatre cantons casa Calduc (couré)

Gran fàbrica de terrisseria y objectes refractaris
de

D. JOSEPH CERVERA

DESPATX Y FABRICA: *Arrabal de Caputxins (Tortosa)*

S' encarregà la casa de tota classe de treballs y objectes refractaris tals com maons, toixos, tòbots, fornys y gresols pera fàbricas de gas, de sulfur carbó, de blanc de zinc, refinació de sofreys y demés industries.

També s' dedica á la construcció de fornys y gresols pera la fundició de metalls com fogons pera gastar carbó de cok pera fer bugada, planxar y cuinar.

La renombrada sastrería

LA TIJERA DE ORO

propie de D. Fernando Colomé ha rebut gran cantitats de generos de alta nobetat que podrá donar á preus mol baratos pera convencers no hi ha com visitá son establiment.—Pont Pedra, núm. 1 y San Roc núm. 2.

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catècismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR Pere Vives (traduitz de la llengua castellana á la catalana pera major profit de las ànimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustrissim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medranc) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán notices de tot quant s'ha publicat y va publicantse en llengua catalana en particular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas.

DISPONIBLE

BANYS Y AIGUAS FERRUGINOSAS DE ESPLUGA DE FRANCOLÍ

á 10 minuts de Poblet; estació de F. C. de Lleida á Reus y Tarragona.

Balneario de 1.er ordre a carrec dels propietaris nous. Se vey de fonda inmiforable. Nombrosos xalets y habitacions amobladas y ab cuyaña, pera familiars. Quatre trens diaris. Iglesia, Telefon, Survey de carruajes de 'n Palau y Tarès.

Aquestes aigües ferruginoses no tenen rival pera regularizar las èpocas menstruals y pera curar l'anemia, neurastenia, clorosis, escrofulas, linfatism, dispepsias atònicas, histerisme, convalescencies etcétera.

Pera llogar xalets y demandar informes: a Barcelona Plaça Catalunya 4, 1.er 2.^a y 3.^b Espluga Srs. Civit germans Administradors del balneari.

DISPONIBLE